

Mn. Joaquim Brustenga i Miquel, un rector de Mollet (1991-2002) dinamitzador i obert al poble

Miquel Àngel Pérez i Sánchez*
Montserrat Tura i Camafreita**

Resum: Un article que presenta dues mirades diferents i complementàries sobre Mn. Joaquim Brustenga i Miquel (Rubí, 1935-2021), rector de la Parròquia de Sant Vicenç entre els anys 1991 i 2002. La mirada del seu vicari i la mirada de la institució del govern de la ciutat.

Miquel Àngel Pérez i Montserrat Tura fan un retrat de qui va ser rector de la Parròquia de Sant Vicenç de Mollet en el tombant de segle, una etapa de grans transformacions a la ciutat, amb gran implicació ciutadana. Pérez analitza la seva acció pastoral i la seva participació en entitats religioses de signe progressista, mentre que Tura ho fa situant al personatge en el context de grans transformacions locals, algunes impulsades des de la Parròquia. Tots dos recorden activitats conjuntes

com la celebració del Mil·lenari, la creació del Centre d'Estudis Molletans (CEM), la continuïtat d'aquesta revista, *Notes*, els acords urbanístics i la creació de serveis. Mn. Brustenga va aconseguir una gran implicació de la comunitat cristiana en una etapa fructífera i en transformacions que tenien voluntat cohesionadora.

Paraules clau: Assemblea de Barcelona, Centre d'Estudis Molletans (CEM), colles de Morats i Torrats, Concili Vaticà II, església de Santa Rosa, Fòrum Oriol, Mn. Joaquim Brustenga i Miquel, Mil·lenari, Missió popular, Mollet del Vallès, cardenal Narcís Jubany, *Notes*, obertura de l'Església, Parròquia de Sant Vicenç de Mollet, plaça d'Europa, residència La Immaculada, cardenal Ricard Maria Carles, Roma, Unió Sacerdotal

* Rector de la Parròquia de Santa Coloma de Gramenet, exvicari de la Parròquia de Sant Vicenç de Mollet, maperezsanchez@yahoo.es

** Metgessa, exalcaldessa i exconsellera, montserrattura@gmail.com

Article rebut el 20 d'octubre de 2022; acceptat el 26 d'octubre de 2022.

Father Joaquim Brustenga i Miquel, an energetic and community-minded rector of Mollet (1991-2002)

Abstract: This article presents two different and complementary views of Father Joaquim Brustenga i Miquel (Rubí, 1935-2021) rector of the Sant Vicenç Parish between 1991 and 2002: the view of his vicar, Miquel Àngel Pérez, and of the former mayor of Mollet, Montserrat Tura.

They portray the rector of the Sant Vicenç Parish of Mollet at the turn of the century, a period of great transformations and citizen engagement. Pérez analyzes his pastoral work and his activity in progressive religious organizations, while Tura places him within the context of the great local transformations, some promoted by the Parish. Both

recall joint activities such as the celebration of the town's thousand years, the creation of the Mollet Studies Center, the ongoing publication of this magazine, Notes, the agreed urban planning, and the establishment of services. Father Brustenga achieved a great engagement of the Christian community in a profitable period and with cohesive transformations.

Keywords: Barcelona Assembly, Centre d'Estudis Molletans, Morats i Torrats clubs, Second Vatican Council, Santa Rosa church, Oriol Forum, Father Joaquim Brustenga i Miquel, millenary, parish mission, Mollet del Vallès, cardinal Narcís Jubany, Notes, opening of the Church, Sant Vicenç Parish of Mollet, Europa Square, nursing home La Immaculada, cardinal Ricard Maria Carles, Rome, Unió Sacerdotal

1. Introducció

Volem compartir amb tots els lectors un record, unes pinzellades de la vida d'un religiós que, més enllà de les tasques pastorals, ràpidament s'integrà a Mollet i donà suport a l'activisme cultural. Ho fem perquè vam tenir la sort de conèixer-lo i de caminar al seu costat durant els anys que va ser rector de la Parròquia de Sant Vicenç, entre 1991 i 2002. Mn. Joaquim Brustenga i Miquel (Rubí, 1935-2021) era un home afable, de conviccions fortes, però molt senzill en el seu comportament quotidià. No seria just que els molletans i les molletanes desconeguessin la seva decidida implicació en projectes socials i cultural de gran transcendència per a la ciutat, sorgits de la col·laboració lleial entre les dues institucions més antigues de Mollet: la Parròquia i l'Ajuntament.

2. La mirada del seu vicari

2.1. Vida pastoral i cívica abans de ser rector de Mollet

Com solia passar en aquells temps, els preveres, un cop ordenats, eren destinats com a vicaris a diversos destins on s'hi estaven uns pocs anys. Mn. Brustenga començà el 1958 a Sabadell, en la Parròquia de la Mare de Déu de Gràcia, on s'hi està tres anys. Després es envià a Sant Josep Oriol de Barcelona, fins el 1967. Torna novament a Sabadell, a la Parròquia de la Sagrada Família. El 1976 continua a Sant Pere i Sant Félix al seu poble, Rubí. El 1979 comença la seva presència a Badalona, on s'hi estarà fins que va arribar a Mollet el 1991. A Badalona fou rector de la Parròquia de la Salut i de Sant Sebastià.

Quan marxa de Mollet el 2002, va a Mataró a la Parròquia de la Sagrada Família. El 2006 troba un nou destí a Collblanc (l'Hospita-

let de Llobregat), a la Parròquia de Sant Ramon Nonat. I encara serà rector el 2010 de la Parròquia de Santa Maria Magdalena, a Nou Barris (Barcelona). En el 2015, ja vivint a la residència sacerdotal de Sant Josep Oriol a les Corts, ajuda com a vicari adscrit a diverses parròquies del Poblenou, especialment Santa Maria del Tau-lat i Bernat Calbó.

A més dels destins parroquials, ha tingut una dilatada presència en associacions i govern de la diòcesi de Barcelona. Durant un curs, el 1961, fou formador al Seminari Menor, i deixà molt bon record. Com comenta en Xavier Morlans, antic alumne seu: “Joaquim tenia un cor de pare enmig d’una institució que en aquella època era molt rígida”. Transmetia alegria, portava sempre un somriure, i era molt acollidor, cosa que donava estabilitat i calma als alumnes. Recorden com els deixava escriure en la seva màquina, que sempre l’acompanyava (fins a Mollet!).

Era bon estudiant i molt intel·ligent, així que fou enviat a Roma. Estudià a la Universitat dels Jesuïtes, anomenada *Gregoriana*, Ciències Socials. Allà, coincidí amb el que després seria el cardenal Lluís Martínez Sistach; conegué mossèn Manuel Bonet i Muixí,¹ de qui fou el seu secretari, home preeminent i

que l’influí molt en la realitat eclesial de casa nostra. Per a Brustenga, fou un home que el marcà molt.

Joaquim, atret pels corrents renovadores del Concili Vaticà II, no dubtà a viure a fons la seva vocació de servidor del poble de Déu. Va fer la opció per a anar a barris populars i voler viure la fidelitat amb el món obrer, vivint en la austeritat i la pobresa de vida. Durant un temps fou capellà obrer i convertí casa seva en un taller de bobinar motors.

Al mateix temps exercia diverses responsabilitats en el govern de la diòcesi. Fou, amb el cardenal Jubany, vicari episcopal a Sabadell i Badalona, després arxipreste de Mollet i secretari del Consell Presbiteral. Ha estat consiliari de més de trenta grups, en diversos moviments i parròquies. Per un temps va sonar com a bisbe de Menorca.

Va participar activament en l’Assemblea de Barcelona,² des d’on demanà al Vaticà més obertura en la moral familiar i sexual, entre altres.

Com em deia Mn. Josep Hortet, els seus companys el definien com a home “tot terreny”, molt entregat al seu ministeri, amb una gran capacitat d’anàlisi social. Defensor, sense estridències i exclusions, de la realitat nacional catalana, treballador incansable, amic del treball en conjunt, animador, alegre. Li agra-

157

¹ Mn. Manel Bonet i Muixí (Barcelona 1913 - Roma 1969) fou un prevere de Barcelona que vivia a Roma i treballava al Tribunal de Rota. Home de gran vàlua intel·lectual, estava impregnat dels corrents renovadores que travessaven Europa. Va fundar la Unió Sacerdotal per tal de revitalitzar l’Església de Barcelona, donar-li un aire nou i treure-la de la gàbia on l’havia posat el nacional-catolicisme amb què el règim franquista volia controlar l’Església.

² L’Assemblea de Barcelona, celebrada els anys 1980-81, fou un important esdeveniment de la Diòcesi de Barcelona. Va reunir preveres i laics amb l’objectiu de marcar una “ruta” d’acord amb els aires nous del Concili Vaticà II. Van fer propostes obertes i d’acord amb els nous aires socials, una vegada recuperada la democràcia

dava viure en comunitat, i quan vingueren les darreres onades d'immigrants, no dubtà a acollir-los a casa seva. Estimava la societat i l'Església i, si calia, era crític. Una vegada em va explicar com durant el franquisme anaven policies de país a escoltar les seves homilies. Era molt sincer amb l'autoritat i quan el govern de la diòcesi no era prou conciliar, segons ell, ho manifestava clarament. Durant molt temps fou el president d'una associació de preveres molt influent, la Unió Sacerdotal.³

La Unió Sacerdotal s'ha caracteritzat per posar l'accent en la renovació pastoral, el valor de l'amistat i la crítica raonada. Els capellans s'organitzaven en petit grups d'estudi. I organitzaven durant l'any diverses activitats, recessos, convivències, excursions...

158

2.2. Pastor i company a la Parròquia de Mollet (1991-2002)

Quan va arribar a Mollet, era i és, una de les parròquies més grans del bisbat. Una sola parròquia per una població, en aquell moment de 45.000 persones. L'església de

Sant Vicenç, situada al bellmig del poble, amb el seu campanar, és un dels edificis més singulars i representatius de la nostra ciutat, però ell va entendre que l'acció pastoral no es podia quedar només aquí. El Centre de culte de Plana Lledó ja funcionava, i va decidir transformar un local de catequesis en el barri de Can Pantiquet en un centre de culte. No eren parròquies en sentit ple, però tenien un funcionament molt autònom, on hi havien celebracions, catequesis i comunitats estables. A mi em va demanar d'ocupar-me de Can Pantiquet, un regal que mai li agrairé prou. Era la seva forma de veure l'església, a prop de la gent i arrelada als barris.

La Parròquia de Sant Vicenç de Mollet ja tenia una dinàmica pròpia i una vida significativa, que ell va mantenir, i li donà noves energies. Segurament una de les seves accions més importants va ser la d'obrir la comunitat cristiana a la vida social, cultural i política del poble. Entitats parroquials com la Sala Fiveller l'ajudaren en aquest desig.

³ La Unió Sacerdotal era una associació de preveres fundada l'any 1947. Tenia com objectiu animar la vida espiritual i pastoral dels seus afiliats. Grans noms de l'Església catalana en foren membres: el bisbe auxiliar de Barcelona Ramon Daumal i el beat Pere Tarrés, per exemple. L'integren sacerdots de vida parroquial, consiliars de moviments socials i professors de facultats de Teologia. El primer president fou Mn. Manel Bonet, auditor de la Rota Romana i home de gran influència. En un context de nacionalcatolicisme del franquisme, l'associació va posar l'accent, des del coneixement teològic, en la diocesanitat, l'austeritat, l'ajuda mútua, l'esperit de servei i el servei al sant Pare. Van recollir l'herència de l'Església catalana estroncada per la Guerra Civil, recollint aspectes del pensament del Bisbe Torres i Bages o del cardenal exiliat pel franquisme Vidal i Barraquer. Va treballar l'espiritualitat dels seus associats i el sentit d'església local, propi de corrents europeus més oberts. Com a reformadors que eren, els seus components van ser uns impulsors entusiastes del Concili Vaticà II i feren tot el possible per aplicar-lo. Representaven el compromís de l'Església de base en la lluita per les llibertats democràtiques i les llibertats nacionals de Catalunya. Els seus membres participaren i animaren la constitució de l'Assemblea de Catalunya, de la tancada d'intel·lectuals a Montserrat, feien cessions als grups polítics i sindicals dels espais parroquials, defensaven les comunitats cristianes de base i donaven suport als moviments obrers i juvenils d'inspiració cristiana.

Figura 1. Benedicció de la capelleta de Sant Josep, a la plaça de l'Artesania, 23 de març de 1997. Font: Arxiu Històric de Mollet del Vallès (AHMVA), Fons Lluís Bonal i Solà

La seva arribada coincidí amb els preparatius del Mil·lenari de la ciutat, que ell aprofità com una gran oportunitat per a l'obertura de la comunitat i fer-la present en el poble. En la comissió organitzativa tenia una rellevància important per l'acord signat entre l'Ajuntament i la Parròquia.

En aquest sentit va ser important la bona sintonia i amistat que va mantenir amb l'alcaldeessa d'aquell moment, Montserrat Tura. Tots dos tenien clar que una bona sintonia i un esperit de sincera col·laboració entre la Parròquia i l'Ajuntament beneficiava a tots. Vaig descobrir, en aquella manera de fer i pensar, una sana laïcitat i una bona manera de ser-hi en una societat plural.

Els dinars que compartíem algunes vegades en la rectoria o a casa d'ella ajudaven molt.

Dinamitzar la comunitat era una de les seves preocupacions, i en aquest sentit organitzà les "Rutes a Gallecs", que es feren uns anys. Servien per retrobar la història i per,

aprofitant el caminar entre camps i masies, fer una catequesi sobre la fe arrelada en una terra.

La Parròquia de Mollet ha tingut una ancestral vinculació amb Montserrat, que ell va mantenir i promocionar. Els romiatges que fèiem cada any a l'octubre eren dates "intocables" del calendari. Sempre dona suport a les caminades a peu que fèiem cada any a principis d'estiu.

Atent a la formació cultural, va promoure els "Sopars tertúlia". Un divendres a la nit de cada mes, feia seure en les taules dels locals parroquials, i amb un senzill sopar de pa amb tomàquet, diferents persones del món cultural, religiós, polític i ciutadà, que servien per ampliar els coneixements i la implicació de la comunitat cristiana.

Va donar molta importància a la catequesi d'adults. Durant el temps que ell era rector, centenars d'infants venien a la catequesi, i al mateix temps s'oferia als pares una formació adequada a la seva edat.

159

Figura 2. Desè sopar tertúlia (24 de novembre de 1995) sobre les organitzacions no governamentals d'ajuda al tercer món. Font: AHMVA, Fons Lluís Bonal i Solà

Un moment molt significatiu de la seva tasca pastoral arribà el 1998 amb la “Missió Popular de Mollet”.⁴

En Joaquim, atent com sempre a les possibilitats de portar l'Evangeli a la societat, va veure aquella oferta com una gran oportunitat. Amb algunes reticències i força entusiasme, va convèncer la comunitat parroquial de posar-la en marxa. Durant el 1998 la comunitat es va preparar amb xerrades, recessos, reunions. Fou un treball intens que va revitalitzar molt els qui volien participar com a “missioners”. El 1999 comença pròpiament la missió, anàvem de porta a porta convidant a unes reunions que es feien a la mateixa escala o d'una veïna. Es formaren molts grups, que feren trobades durant una mes. Finalment una gran missa, on l'església estava plena com mai, fou el colofó d'una iniciativa d'en Brustenga que marcà molt positivament la vida de la comunitat.

Amb el mil·lenni, i l'arribada d'un nou prevere, el Pepe Baena, començà, amb el seu suport, un grup de pastoral penitenciària, atès que a la comarca hi ha dues presons i un centre de justícia juvenil, i un altre d'acollida dels que venien d'altres continents cercant una nova oportunitat en la seva vida, tot això d'acord amb la seva sensibilitat social.

2.3. Activitat més enllà de la Parròquia

Mn. Brustenga no era només rector de Mollet, era arxipreste i home de món. El nostre Arxiprestat, que inclou les localitats veïnes i que ja tenia una dinàmica pròpia, trobà en ell una peça clau. Els capellans ens reuníem cada mes, en un ambient fraternal i constructiu, tot i les nostres diferències. Moltes formacions, activitats i trobades eren de caire arxiprestal. En aquella època funcionava la zona pastoral del Vallès Oriental, amb el bisbe auxiliar Soler Perdigó, amb qui en

160

Figura 3. Quaranta-dosè sopar tertúlia (26 de novembre de 1999) sobre l'ajuda a Cinco Pinos (Nicaragua), poble agermanat amb Mollet. Font: AHMVA, Fons Lluís Bonal i Solà

⁴ Les missions populars s'havien fet molt present en l'Església durant els darrers segles. Consistia en una presència activa de “missioners” que feien tot tipus d'activitats per tal de portar l'Evangeli i la catequesi a la gent. A Espanya, amb l'arribada de la democràcia, s'havien deixat de fer. A Mollet encara hi ha el record de la darrera, feta els anys seixanta i que deixà la imatge de la Mare de Déu, a la qual alguns devots li diuen “la que somriu”, i que tenim en un lateral de l'església de Sant Vicenç, i que tanta devoció té entre els molletans. Els claretians, que tenen entre els objectius de la seva ordre fer missions populars, van renovar-les i les oferien de nou. A Armiño (2022) trobareu més informació sobre la història de les missions populars a Mollet.

Joaquim s'hi entenia força bé. La presència de Mollet en les activitats de la zona era notable.

Va veure en l'agermanament amb la població de Cinco Pinos (Nicaragua) una bona oportunitat d'apropar-nos a la realitat del Tercer Món i fomentà la formació d'un grup parroquial d'agermanament. Un grup de parroquians va fer una visita i vam acollir el capellà nicara-güenc de visita a Mollet.

Al mateix temps, aprofitant la meua marxa al Camerun, es posa en marxa l'ONG parroquial Mollet 100% Camerun, que donava i dona suport a la tasca educativa i social de les missions catòliques de l'extrem nord camerunès.

El 2001, poc abans d'acabar el seu període de rector de Mollet, fou inaugurada la nova residència d'avis de la Fundació La Immaculada, que abans havia estat al carrer de la Pau. Aquest nou equipament de la fundació parroquial, ara molt ampliat, confortable i en un lloc molt apropiat, és llar de les persones grans en la darrera etapa de la vida. Ell, com president de la fundació, va treballar amb la resta de membres per fer-la possible.

2.4. El temps de prevere diocesà durant l'estada a Mollet

En Joaquim va arribar a Mollet l'any 1991. El seu trasllat va es-

tar condicionat per la finalització del pontificat d'un amic seu i amb qui s'hi entenia molt bé, el cardenal Jubany. I començà el cardenal Carles, amb qui la sintonia eclesial era menor. Aquests fets van marcar la seva tasca com a prevere de Barcelona. Amb Jubany, els aires del Concili eren forts, i la visió de l'Església era compartida. Per dir-ho d'alguna forma, Brustenga era dels "capitans" del vaixell diocesà amb vents d'obertura, catalanisme i implicació dels laics. Amb el nou bisbe les coses canviaren una mica, i ell, per dir-ho amablement, passà a l'oposició. La Unió Sacerdotal, que ell presidia i que era un viver de càrrecs diocesans, ja no era vagó del davant, sinó una mica enrere. Ell era una veu crítica, una de les més visibles i audibles.

Fou un dels caps visibles del Fòrum Oriol.⁵ En cap cas això condicionaria gens la seva entrega total i el seu esperit evangelitzador. Ell deia sempre el que pensava, i dintre del respecte i la dignitat, no feia callar la seva veu. Les mateixes energies que tenia per parlar clar, les va tenir per exercir de prevere fins que les forces, poc abans de morir, li van fallar.

Al mateix temps, a Mollet, va fer possible la sintonia amb el món polític i cultural, en les diverses ac-

⁵ El Fòrum Oriol, que va funcionar en els primers anys del nostre mil·lenni, era un grup de capellans de la diòcesi de Barcelona crítics amb la forma que el bisbe del moment portava la diòcesi, i que finalment va ser dividida en tres: Barcelona, Terrassa i Sant Feliu de Llobregat. Eren actius i feien reunions i algun manifest. El Fòrum formava part d'una sèrie, on hi eren en la majoria de les diòcesis (Solsona, Vic, Girona). Els formaven capellans que havien crescut amb el Concili Vaticà II i que creien fermament en l'obertura de l'Església a la societat i la cultura, en el compromís catalanista i en una evangelització optimista. El Fòrum de Barcelona es deia Oriol, pel sant barceloní Josep Oriol, que al mateix temps era el nom d'una de les parròquies més significades en el moviment reivindicatiu. Ell hi havia estat vicari de jove, i ara, amb energies renovades, era una de les cares més conegudes del fòrum barceloní.

tivats que s'esmenten en aquest article. El que reclamava no eren teories, és el que vivia i el que volia.

2.5. L'home i el pastor

Quan feia poc que era a Mollet, Mn. Brustenga escrivia:

Fa poques setmanes que estic al servei de la comunitat cristiana de Mollet, com a rector de la paròquia de Sant Vicenç. Crec que la comunitat creient ha de col·laborar amb il·lusió i entusiasme en totes les dimensions culturals i educatives de la societat (Brustenga, 1991, p. 8).⁶

Figura 4. Benedicció de la capelleta del pati de can Pacià, amb la Delfina i el Baldiri Ros.
Font: AHMVA

Aquestes ratlles escrites per ell, penso que el defineixen molt bé. Era una persona al servei, treballadora, incansable. Tenia detalls que mostraven la seva gran humanitat: per exemple, cada any trucava o enviava una carta al meu pare per felicitar-li l'aniversari, com feia amb moltes altres persones.

Tenia clar quin era el seu lloc, la comunitat cristiana. Se sabia pastor, ho agafava amb determinació, ser rector era una responsabilitat important per ell. Era un home creient, la missa, la pregària, el grup de reflexió de la Unió, eren moments d'unir-se a Jesucrist. Fins al final de la seva vida compartíem els exercicis espirituals al Santuari del Miracle, a Solsona. Si alguna cosa el caracteritzava era l'entusiasme. Home positiu, alegre, treballador, no coneixia gaire el descans. En els set anys que vàrem conviure, rarament sopàvem junts, sempre tenia reunions al vespre. El vaig haver de convèncer de comprar una televisió amb comandament a distància i un sofà per al menjador, era poc ocios.

Les dues imatges que tinc gravades d'ell són les d'arribar tard a la rectoria i trobar-lo assegut al seu despatx, picant la màquina d'escriure, fent el full informatiu parroquial o altres coses, i cantant en les trobades parroquials "Xicalicà, Xicalicà sho sho, bucalicà bo bo bo, xicalicà, bubalicà xim bum ba!".

⁶ Durant deu anys va haver un desfasament entre l'any del volum i el moment de la presentació (Bertran, 2014), així el volum 5, que correspon a l'any 1991, es va presentar el 22 de gener de 1992.

3. La mirada d'una alcaldessa

3.1. El dia que vam coneixè'ns

Anar a la rectoria adossada a l'església de Sant Vicenç de Mollet sempre em recorda algunes reunions de contingut polític que s'hi havien fet abans de la mort del dictador Franco.

Aquell dia pujava les escales en un context molt diferent: era l'alcaldessa socialista que anava a saludar el nou rector de la parròquia després d'uns anys on aquesta funció l'havia fet Mn. Jesús Sanz, hostil (oposat) cap el que jo representava i pensava.

Vaig esperar-me, per indicació d'una de les voluntàries que ajudaven als capellans, i vaig tornar a preguntar-me si els catòlics practicants estaven més preparats pels fred que jo.

Aquell dia, en l'austeritat de la decoració i amb el fred ambiental, era especialment agradable la cordialitat i l'optimisme de Mn. Joaquim Brustenga. El nou rector es mostrava àvid de coneixement local, com si necessités una immersió en la meua anàlisi sociològica dels habitants de Mollet.

Devien ser els primers dies de l'hivern de 1991 perquè algunes de les coses de les quals vam parlar en la nostra primera conversa les va traslladar al pròleg de presentació del *Notes 5*, que vam presentar el 22 de gener de 1992: "una senzilla però valuosa aportació a la cultura de la nostra vila" (Brustenga, 1991, p. 8).⁷

Sabia que havia estudiat a Roma i que pertanyia als corrents renovadores que clamaven perquè l'Església es comprometés amb els humils i retornés als barris populars, també era pública la seva bona relació amb el cardenal Jubany i el seu dissentiment amb el cardenal Carles. Era molt estimat a Badalona, població d'on procedia quan va arribar a Mollet perquè els nous responsables episcopals no van confirmar el seu nomenament com a bisbe de Menorca.

Més enllà de l'activitat pastoral, que en aquest article l'analitza qui va ser el seu vicari, deixo constància escrita de la seva bonhomia i preocupació per tots els fets socials de la ciutat.

Des del primer dia van acordar que, sempre que fos possible, mantindríem una relació directa, sense intermediaris. La nostra relació va ser molt sincera i respectuosa.

El seu esperit renovador consistia, entre altres coses, a treballar per materialitzar les transformacions i millores; no suportava les dilatacions innecessàries. De manera resumida, menciono alguns projectes que vam treballar.

3.2. Centre de culte de Santa Rosa

Durant la seva estada a Mollet van materialitzar-se projectes com l'església i els espais socials situats en el barri de Santa Rosa, en el límit amb un nou barri que llavors anava consolidant-se com el gran eixample. L'Ajuntament havia imposat a l'INCASOL la reserva d'espai per a un centre de culte.

⁷ Durant deu anys va haver un desfasament entre l'any del volum i el moment de la presentació (Bertran, 2014), així el volum 5, que correspon a l'any 1991, es va presentar el 22 de gener de 1992.

No és possible que els governs ignorin les creences religioses dels seus ciutadans. Tampoc és possible ignorar que Catalunya és indret de tradició i cultura catòliques; però les reserves d'espai per aquest tipus d'equipament, tot i emmarcar-les en l'àmbit dels equipaments privats, han de fer-se pensant en la diversitat de cultes de l'actual ciutadania.

164 Joaquim Brustenga era un home senzill, de conversa enriquidora. És agradable parlar amb persones que tenen un pòsit fet de coneixements i sensibilitat. Escoltava la meua defensa de pluralitat de cultes i feia les seves aportacions sense sectarismes. La peça de terreny restava sense adjudicar i l'Església catòlica tenia moltes més oportunitats de compensar al promotor i propietari, la Generalitat, que altres comunitats religioses.

Que hom consideri que cal treure les creences religioses de l'acció dels governs no és argument perquè en el planejament urbanístic no hi hagi una previsió d'espais que compleixin amb els requisits i la prestància requerida per tal que els creients de les diverses religions puguin edificar els seus centres de culte com a equipament privat. No fer-ho és garantia que el culte seguirà i ho farà en condicions indignes i en col·lisió amb d'altres activitats ciutadanes.

Així doncs, presentada la documentació de propietat i el projecte constructiu de l'arquitecte Vicenç Mutge Barceló, informat favorablement per els serveis municipals, el dia 29 d'octubre de 1999, en què era regidor delegat de Territori i Medi Ambient Josep Gordi, i secre-

tari de la Corporació Oriol Valls, la Comissió de Govern, que llavors jo presidia, va atorgar la corresponent llicència d'obres per el centre de culte i altres espais socials entre els carrers Francesc Layret i Sabadell, illes C1-C5, d'allò que l'INCASOL va anomenar Sector Sud de Gallecs.

3.3. Residència La Immaculada

L'actual Residència La Immaculada té els seus orígens en la Fundació Casa Asil Parroquial de La Immaculada, constituïda legalment el 1949, gràcies a Concepció Jufré i Torrents, coneguda com la Beira, que en el seu testament deixa tots els seus béns a favor d'una fundació en suport dels vells pobres i malalts de Mollet (Residència La Immaculada, 2016). Després d'un llarg camí, el 1978, s'inaugura una residència al carrer de la Pau, situada en un bloc plurifamiliar que eren part de la compensació pactada l'any 1975 amb els promotors de la volumetria, que ara no seria possible, en el que fou el Centre Parroquial i que en aquest article no entrarem a valorar. Les instal·lacions, encaixonades en una edificació pensada per a habitatges de poca superfície, va tenir sempre limitacions; no obstant això, va jugar un paper molt important en l'atenció de persones grans que per raons diverses calia atendre fora de la seva llar. L'inici de la seva activitat fou l'any 1978, abans de les primeres eleccions democràtiques, que serien el 3 d'abril de 1979.

Era evident que calia una millor ubicació i unes millors instal·lacions per seguir fent aquesta tasca i incorporar el que l'experiència havia demostrat un servei molt útil

per a usuaris i familiars i que anomenem centre de dia. La Junta de la Fundació està presidit pel rector de la Parròquia de Sant Vicenç i no m'equivoco quan dic que era el projecte que més motivava l'entusiasme a Mn. Brustenga.

Els treballs de construcció van iniciar-se el maig de 1999 i el nou centre, situat a l'avinguda de Rafael Casanova, cantonada carrer de Sant Jordi, es va inaugurar el mes de maig de 2001. Els aspectes dels serveis que s'hi han de prestar foren acordats entre la Direcció General de Gestió de Recursos de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS), la mencionada Fundació i l'Ajuntament, en el moment que era regidora de Serveis Socials la Sra. Carme Guarro.

Figura 5. Col·locació de la primera pedra de la Residència La Immaculada, 9 de maig de 1999.
Font: AHMVA, Fons Lluís Bonal i Solà

Aquest projecte ens va permetre mil i una conversa de l'evolució dels models de famílies i de la cura de les persones grans i dependents. La conversa intel·ligent sempre enriqueix i Joaquim Brustenga era un gran conversador.

3.4. Espais parroquials al barri de Can Pantiquet

Encaparrat a poder prescindir d'uns espais situats en els semisoterranis d'un pati interior dels habitatges que la mateixa promotora va construir a Plana Lledó, a l'Estació del Nord i a Can Pantiquet. No perquè fossin espais parroquials, no perquè s'hi fessin activitats pastorals, la repetició de tipologia arquitectònica que partia de la idea que era habitable el soterrani era una altra conversa que recordo d'un vespre fred en el bell mig d'aquells patis interiors. Són herències d'un altre temps que no hem sabut superar i que persisteixen com a testimoni d'un clam que es torna a repetir dècades després sobre l'infrahabitatge. No va aconseguir-ho. No vam aconseguir una ubicació millor.

165

3.5. Operació urbanística de la plaça d'Europa

Sí que va participar en el tram final del procés de reparcel·lació de la Unitat d'Actuació a.4.7 Acadèmia, que hauria de permetre el gaudi públic d'una part de l'antic espai del centre parroquial i que s'havia conservat com a "pati de la Sala Fiveller" i ara forma part de la plaça Europa i de la connexió del carrer de la Pau amb la Rambla i amb l'avinguda de Jaume I.

Tot i que la reparcel·lació voluntària va ser presentada finalment amb acord de tots els propietaris, i Jaume Alcoberro Escalada, en representació de JMCM & assts. SL, va poder actuar com a propietari únic, el rector de la Parròquia de Sant Vicenç coneixia la meua opinió pel que fa a l'escassa compensació rebuda, consistent en la façana principal de l'Església, inclosa l'escultu-

ra de la Mare de Déu de la Pietat i la promesa de restauració de la façana del carrer de Pere Ramon, que resta pendent.

La reparcel·lació fou aprovada definitivament per la Comissió de Govern el dia 13 de setembre de 2002, set anys després d'haver-se iniciat, en què era regidor delegat de Territori Josep Garzón i actuava de secretària de la Corporació Alicia Puig.

4. Projectes culturals conjunts

4.1. Revista Notes

166

La revista Notes sorgeix al voltant d'un grup de joves universitaris, un rector (Mn. Joan Galtés)⁸ i una necessitat, la manca d'estudis rigorosos i un lloc on publicar-los. En paraules de Mn. Galtés, al referir-se als orígens de la revista: "Ho vaig emprendre amb uns quants universitaris joves, que ens reuníem a la rectoria per tractar aquests temes, d'una manera informal i amable." (Galtés, 2014, p. 13). Aquestes reunions van tenir efecte i el 15 de novembre de 1987 es presentava, a la Sala Fiveller, el primer volum de Notes.⁹ Recordo que, al poc de ser escollida alcaldessa, vaig rebre, en el meu despatx, alguns d'aquells joves universitaris. En Josep Gordi, Jaume Vilaginés i Xavier Pérez van relatar-me com el primer volum d'aquesta revista només l'havia editat la Sala Fiveller de la Parròquia, doncs el consistori anterior no volgué participar-hi perquè considerava la recerca his-

tòrica com un esforç només destinat a elits erudites.

Això va canviar a partir del segon volum (1988), que ja fou editat per la Sala Fiveller i l'Ajuntament de Mollet. A partir del tercer volum (1989), la portada reproduïx la paraula notes, que Joan Abelló va pintar-nos arran d'un article de Josep Masats sobre aquest pintor que s'hi publicava (Masats, 1988).

Des d'aleshores, sense discontinuïtats, sense excuses, Notes ens ha acompanyat cada any per Sant Vicenç, el patró de la ciutat, complint amb l'objectiu que tan bé va definir Mn. Galtés: "Ens proposàvem fer una publicació de qualitat, fruit d'estudis rigorosos, de treballs de recerca (...). Desitjàvem ferventment que aquesta publicació fos un servei al poble" (Galtés, 1991, p. 13).

No cal que insisteixi en l'extraordinària vàlua d'aquesta publicació, on centenars d'estudiosos locals ens ajuden, cada any, a conèixer detalls del nostre passat i el nostre present. Esteu llegint el volum 38 i només aquest fet ja demostra l'extraordinari arrelament d'aquesta publicació i el reconeixement que té aquí i fora de Mollet.

Durant l'etapa Brustenga (1991-2002) es van publicar tretze Notes, del volum 5 (1991) al 17 (2002); els sets primeres volums de la Col·lecció Vicenç Plantada i el llibre *Molledo-Mollet*, 993-1993.

Fins i tot, en una acció agosarada, que no vam poder mantenir, els anys 1999 i 2000 es van editar dos

⁸ Veieu en aquest mateix volum de Notes l'article de Josep Gordi *La tasca cultural de Mn. Joan Galtés i Pujol com a rector de la Parròquia de Sant Vicenç de Mollet del Vallès (1978-1987)*.

⁹ El primer volum (1987) es va titular *Mollet del Vallès, Notes històriques*; el segon (1988), *Mollet del Vallès, Notes*, i a partir del tercer, simplement *Notes*.

volums cada any, amb presentacions al gener i l'octubre.

4.2. Mil·lenari

Com bé llegim a la mateixa revista *Notes*:

El 22 de gener de 1992, en el decurs de la presentació del *Notes* 5, es van donar a conèixer, traduïts al català, els primers documents que fan referència a la parròquia i el poble de Mollet, els quals dataven de l'any 993.¹⁰ Aquell mateix dia, l'Ajuntament i la Sala Fiveller, en nom de la parròquia, anunciaven la creació de la Comissió organitzadora del Mil·lenari de la ciutat (Fort, 2003). Del treball conjunt d'ambdues entitats van sorgir els actes de commemoració del Mil·lenari i, d'entre aquest, la publicació del llibre *Moledo-Mollet 993-1993* (Bertran, 2014, p. 17).

A més a més, l'any 1993, es va gestar el Centre d'Estudis Molletans: la llavor que van plantar, de ben segur sense saber-ho, els impulsors de la revista *Notes* va trobar, l'any del Mil·lenari, les condicions favorables per germinar.

Mn. Brustenga i jo mateixa vam signar els criteris que ambdues enti-

tats creïem que s'havien de reforçar en la commemoració del Mil·lenari:

- El millor coneixement dels nostres orígens com a comunitat
- La popularització i divulgació de la nostra història
- El foment i la creació d'una identitat col·lectiva basada en la sociologia actual
- L'orgull de ser membre d'una població mil·lenària
- La màxima participació individual i col·lectiva en l'organització dels actes i les activitats de commemoració
- La consolidació o la creació d'instruments que ens permetin la difusió del nostre ésser passat i present

No m'estendré en la celebració d'aquest esdeveniment, que va saber aprofitar l'empenta i l'orgull ciutadà dels Jocs Olímpics de l'any anterior i on molts dels voluntaris olímpics ho van ser, també, del Mil·lenari. Van complir-se amb es-

vull, això sí, recordar la gran festa que va treure al carrer més de la meitat dels nostres ciutadans en proposar-nos unir els extrems més allunyats dels diferents barris de la ciutat amb un edifici emblemàtic i del qual aquell acte en ratificava

167

¹⁰ Vilaginés (1991) presenta i divulga aquests documents que havia descobert, anys abans, Mn. Galtés. Més endavant, amb motiu del Mil·lenari, Mn. Galtés escrivia:

(...) en el Cartulari del monestir de Sant Cugat del Vallès, conservat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, hi ha dos documents que fan referència, un a l'església de Sant Vicenç i l'altre al territori o terme de Mollet. El primer, datat el 10 de juny de 993, és una escriptura de donació de terres que dues dones –Ermengarda i Ellegod– fan a l'esmentat monestir; terres situades dins el terme de Parets i que limitaven pel migdia amb l'església de Sant Vicenç. L'altre document, que porta data del 4 de novembre de 993, és l'execució del testament d'un tal Giscafred, el qual deixa als seus germans Condefred i Truictari tota la seva heretat que tenia a Mollet (*Moledo*) i a altres indrets (Galtés, 1993, p. 9).

Anys després, Jaume Vilaginés va descobrir uns documents lleugerament més antics (982) que aquells que van propiciar la celebració del Mil·lenari (Vilaginés, 2016).

el seu caràcter civil, que és el campanar de la nostra ciutat. Amb la participació eufòrica de persones de tots els carrers de la ciutat, amb molts dits embenats perquè el làtex dels globus que nuaven als cordills de confluència els havia aixecat la pell, es va batre un record d'inflada de globus col·lectiva que va ser inscrit en els Guinness World Records.

També vull recordar els més de setanta actes que diferents entitats van organitzar per fer saber al món que no érem una creació del *desarrollisme* dels anys seixanta, i totes elles van ajudar al gran objectiu de cohesionar-nos a l'entorn d'una identitat col·lectiva moderna i mil·lenària alhora. En la commemoració religiosa del Vot de poble d'aquell any, el rector va convidar la representant de l'Ajuntament a dirigir-se, des del púlpit, als feligresos nombrosament congregats. Cadascú de nosaltres érem plenament conscients del que representàvem, el rector Brustenga coneixia el meu agnosticisme i la irrenunciable laïcitat de la institució de govern municipal i, malgrat tot, va fer una invitació explícita que sempre he recordat i agraït.

4.3. Centre d'Estudis Molletans

El 22 de gener de 1994, el rector de la Parròquia de Sant Vicenç i l'alcalde de la ciutat signaven l'acord formal de creació del Centre d'Estudis Molletans (CEM). En aquest mateix acte, es va presentar el *Notes* 7, ja editat per aquest CEM.

El document d'acord estableix com a objectius principals del CEM:

- Els treballs, tant de recerca com de divulgació, referents a Mollet i el seu entorn, en els

àmbits geogràfics, biològics, geològics, històrics, artístics, folklòrics, sociològics, econòmics, culturals, etc.

- L'ajut i la col·laboració amb aquelles entitats o associacions que, per la seva tasca cultural o per la similitud d'objectius de les quals, així s'acordi, especialment amb l'Arxiu Històric de Mollet del Vallès.
- El foment de la conservació, permanència o retorn a la ciutat d'aquells arxius personals o d'entitats que puguin aportar informació o patrimoni cultural a Mollet.
- La convocatòria i l'atorgament, conjuntament amb l'Ajuntament de Mollet del Vallès [per garantir les despeses que se'n derivin] de la Beca de Recerca Vicenç Plantada.
- La publicació de la revista *Notes*, com a òrgan oficial del Centre.

168

Figura 6. En l'acte de finalització del Mil·lenari es formalitza la creació del Centre d'Estudis Molletans (CEM), 22 de gener de 1994 (diada de Sant Vicenç, patró de Mollet). En aquest mateix acte es presenta el volum 7 de la revista *Notes*, ja editat pel Centre d'Estudis Molletans. Font: AHMVA, Fons Lluís Bonal i Solà

Amb el pas del temps, la revista *Notes* ha continuat sent el pal de paller que permet la divulgació de les recerques que efectuen les persones que col·laboren amb el CEM. A aquesta iniciativa, ja consolidada, se n'han afegit d'altres: la publicació de la Col·lecció Vicenç Plantada, la convocatòria de la Beca de Recerca i el Premi Juvenil Vicenç Plantada, i l'organització de les jornades monogràfiques i cicles de xerrades, sortides de camp i visites guiades.

Va haver de ser el Ple Municipal (16 de març de 1994) qui acordés la creació del CEM, ja que de comú acord amb Joaquim Brustenga es va constituir com a servei municipal, patrimoni i lloc d'acollida d'estudiosos de tota la ciutat.

Aquest treball harmònic i fructífer no hauria estat possible amb un responsable de la parròquia que no hagués tingut aquesta sensibilitat per la Cultura local. També cal deixar constància que el treball del regidor de Cultura Oriol Fort fou, en bona part, decisiu per a la cura en què van treballar-se totes aquestes activitats conjuntes fins a construir un marc estable que fes realitat els objectius mencionats.

4.4. Música, gegants i festa a les esglésies

En la seva etapa de rector van ser possibles en els edificis de la parròquia totes les propostes de relacionar la festa popular amb els orígens religiosos d'algunes celebracions o, senzillament, pel gaudi de la festa i la música de la ciutat. La fanfàrria, les gaites, les sardanes, les jotes i els *fandangos* van començar a sonar dins de la nau central de l'església de Sant Vicenç; els gegants hi van ballar per Festa Major i el campanar

es va encendre per primera vegada el dia del pregó, els joves vinculats a la Parròquia van ser molt actius en la creació de les colles de la Festa Major, els Morats i els Torrats.

Recordo especialment l'ús de l'església de Santa Maria de Gallecs per fer-hi concerts de música clàssica en el cicle *Fa de lluna*.

A vegades no ens adonem que les coses no canvien per casualitat. Les persones que ocupen espais de responsabilitat deixen empremta amb el seu tarannà i al cap dels anys pensem que sempre ha estat així.

5. Conclusions i agraïment pòstum

Hem intentat deixar constància de la personalitat religiosa i cívica de Mn. Joaquim Brustenga. No volem que el temps esborri la seva estada al capdavant de la Parròquia de Sant Vicenç. Confiem haver sabut transmetre la complexitat de la seva formació i alhora la senzillesa del seu comportament. La seva actitud i el seu compromís social van ser importants perquè el Centre d'Estudis Molletans creixés sobre unes bases d'obertura social que ell mateix va escriure a la revista *Notes*:

La comunitat cristiana, doncs, no pot restar tancada i aïllada del món que l'envolta. Ben al contrari, ha d'estar amb les portes i les finestres ben obertes al món, sense pors ni recels. Ha de ser comunitat oberta, atenta al món, solidària (Brustenga, 2003, pp. 16-17).

Voldríem que aquest article fos un agraïment, un petit homenatge a la seva figura. Perquè heus aquí que la pèrdua de confiança cap un rector amb molta activitat i compromís

social per part del cardenal Carles i la seva decisió de no anomenar-lo bisbe de Menorca va comportar que un rector de Badalona acabés a Mollet. El que podia entendre's com un càstig va esdevenir una gran sort per a la ciutadania molletana.

Tot i les importants coses que vam iniciar, el meu record de Mn. Brutenga és afectuós, càlid. De totes les converses dinant a casa, el que més recordo és el dia que va venir acompanyat pel seu vicari Miquel Àngel Pérez, coautor d'aquest article, i que van aparèixer amb una nina que si li cargolaves la molla corresponent (la corda) et delectava amb música de Vivaldi. Era i és una nina de cabells de llana grocs, que donaven aspecte de cabells rossos, que encara sona. Havia nascut la meva filla petita. L'altre record, molt més recent: en un acte a la Universitat Politècnica de Catalunya va venir a escoltar la meva dis-

sertació sobre les dificultats socials que havia provocat l'anomenada crisi del deute. La residència per a capellans jubilats estava en el districte de les Corts i la facultat on es feia l'acte, també. Se'ns va fer tard conversant a la sortida.

Ara que ho miro en perspectiva, estic convençuda que l'evolució de les activitats conjuntes que he relatat, fetes des de la col·laboració lleial de dues institucions que, sabent-se molt diferents, es respectaven sincerament, no haurien estat possibles sense Joaquim Brustenga. La relació de les institucions està molt condicionada per les persones que les representen i, amb anterioritat a l'arribada de Mn. Brustenga, la relació amb la Parròquia (amb excepció dels sis mesos que vaig coincidir amb Mn. Galtés) havia estat molt difícil i la tasca dels rectors posteriors no puc valorar-la perquè no vam tenir projectes conjunts.

Bibliografia

Armiño, J. (2022). Les missions populars a Mollet del Vallès (1742-1999). *Notes*, 37, 9-26.

Bertran, J. (2014). Notes. 25è aniversari. *Notes*, 29, 15-24.

Brustenga, J. (1991). Pròleg. *Notes*, 5, 7-8.

Brustenga, J. (1993). Ruta del Mil·lenari a Santa Maria de Gallecs. *Notes*, 7: 17-30. Mollet del Vallès.

Brustenga, J. (2003). *Itinerari de la fe: pautes i materials*. Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya.

Brustenga, J. (2003). La Sala Fiveller i el Centre d'Estudis Molletans (CEM). *Notes*, 18, 15-17.

Fort, O. (2003). Els orígens del Centre d'Estudis Molletans. *Notes*, 18, 11-14.

Galtés, J. (1992). Mollet fa mil anys. L'església, la parròquia i el terme de Mollet del

Vallès en el cartulari de Sant Cugat (segles X-XIII). *Notes*, 6, 23-31.

Galtés, J. (1993). El Mil·lenari de Mollet del Vallès. *Notes*, 7, 9-11.

Galtés, J. (1996). Els inicis de la revista "Notes". *Notes*, 10, 11-12.

Galtés, J. (2014). Notes. Els orígens. *Notes*, 29, 9-13.

Masats, J. (1989). Un llibre són paraules que volen abraçar un tros de vida. *Notes*, 3, 73-79. Mollet del Vallès.

Residència La Immaculada (2016, novembre). *Fundació Casa Asil Parroquial de La Immaculada*. Recuperat 24 març 2022, de <https://fcapimmaculada.cat/la-fundacio/qui-som/historia>

SomMollet (2021, 19 novembre). Mor mossèn Brustenga, rector de Mollet durant una dècada. *SomMollet*. <https://www.sommollet.net>

- cat/noticia/78103/mor-mossen-brustenga-rector-de-mollet-durant-una-decada
- Vilà, V. (2021, 10 novembre). Mor mossèn Brustenga, un rector incansable. *Catalunya Religió*. <https://www.catalunyareligio.cat/ca/mor-mossen-brustenga-rector-incansable>
- Vilaginés, J. (1991). Dues mirades retrospectives: mil·lenari i carreratge (993 i 1393). *Notes*, 5, 9-17.
- Vilaginés, J. (2016). Mollet porta el nom d'una masia. Estudi sobre l'espai del Baix Vallès en el segle X. *Notes*, 31, 9-31.